

Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algısı İle Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi¹

*

Ata Pesen*, İdris Kara**, Mustafa Kale***, Burcu Sultan Abbak****

* Yrd. Doç. Dr., Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Siirt / Türkiye, **E-posta:** atapesen@siirt.edu.tr

* Öğr. Gör., Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Siirt / Türkiye, **E-posta:** idriskara1982@hotmail.com

* Öğr. Gr., Çağ Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu, Mersin / Türkiye, **E-posta:** mustafakale@gmail.com

* Araş. Gör., Çukurova Üniversitesi, Adana Meslek Yüksek Okulu, Adana / Türkiye, **E-posta:** burcusultan.abbak@gmail.com

Öz

Bu araştırmada, üniversiteli öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı ile çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık düzeyleri incelenmiştir. Çalışma 2015-2016 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Siirt Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören toplam 1029 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada, betimsel tarama modellerinden 'genel tarama modeli' kullanılmıştır. Bu çalışmada, Ohio Eğitim Komisyonu tarafından (2002) geliştirilen ve Sargın (2010) tarafından Türkçeye uyarlanan Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği ile Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilen Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeğinin Cronbach Alpha değeri .87 ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Cronbach Alpha değeri 0.87'dir. Verilerin analizi SPSS 21.0 istatistik paket programı ile yapılmıştır. İstatistiksel analizlerde kullanılacak anlamlılık düzeyi $p=0,05$ olarak alınmıştır. Araştırmada, ortalamaları karşılaştırmak için Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet ile çatışma ve şiddet farkındalık düzeylerinde yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmazken cinsiyet değişkeni açısından hem toplumsal cinsiyet algısında hem de çatışma ve şiddet farkındalık düzeylerinde kızlar lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Araştırmada Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte ve yüksek okullar açısından da hem toplumsal cinsiyet algısında hem de çatışma ve şiddet algılama düzeylerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Şiddet, Çatışma, Üniversite

¹ Bu makale 9-11 Mart 2016 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen 26.Uluslararası Toplumsal Cinsiyet ve Eğitimde Drama Kongresinde sunulan bildirinin geliştirilmiş halidir.

Examining University Students' Perceptions of Gender and Their Conflict and Violent Awareness Levels

*

Abstract

In this research, perception of gender, conflict and violent awareness levels of the university students were examined. The study was conducted to a total of 1029 students from various departments at Siirt University during the spring term of 2015-2016 academic year. "General Scanning Model", one of the descriptive scanning models, was used. Conflict and Violent Awareness Sclae developed by Ohio Education Committee (2002) and adapted to Turkish by Sargın (2010), and Perception of Gender Scale developed by Antmova and Duyan (2013) were used for this study. The Cronbach Alpha for both Conflict and Violent Awareness Scale and Perception of Gender Scale was as .87. The data analysis was done with SPSS 21.0 statistical program. $p=0.05$ was used as significance level for statistical analysis. Mann-Whitney U and Kruskal Wallis tests were used to compare means in this study. At the end of the research, no significance difference was found in students' perception of gender and their conflict and violent awareness levels in terms of age variable while a significance difference in favour of female students was found both in their perception of gender and conflict and violent awareness levels in terms of gender. Also, according to faculty and vocational school variable, a significance difference was determined both in students' perception of gender and in their conflict and violent awareness levels.

Anahtar Kelimeler: Gender, Violence, Conflict, University

Giriş

Cinsiyet, kişinin dışıl ya da eril olarak gösterdiği genetik, biyolojik, fizyolojik özellikleri ve farklılıkları işaret eder (Marshall, 1999; Cherry, 2005) Toplumsal cinsiyet kavramı ise; biyolojik farklılıklar yerine, toplumun kadın ve erkek için belirlemiş olduğu kişilik özellikleri ve sosyal roller olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla kadın veya erkek olarak toplumun bizi nasıl algıladığı ve neler yapmamız gerektiğiyle ilgili beklentileri, toplumun bize kadın ve erkek olarak biçtiği değer ve yüklediği sorumluluklar toplumsal cinsiyet kavramının kapsamına girmektedir (Dökmen, 2004; Bhasin, 2003; Akın ve Demirel, 2003; Kottak, 2002; Staggenborg, 1998).

Biyolojik cinsiyeti doğa yasaları belirlerken, toplumsal cinsiyeti sosyal yapılar belirlemektedir. Biyolojik cinsiyetin aksine, toplumsal cinsiyet farklılığı, sosyal yapılandırma sonucu oluşmakta ve değiştirilebilmektedir. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet, bireyin biyolojik cinsiyetinin doğrudan bir sonucu olmak zorunda değildir. Daha çok toplumun inşa ettiği erkek-kadın kavramlarıyla bağlantılıdır (Giddens, 2008). Toplumsal cinsiyet ayrımları hem erkeklerin hem de kadınların yaşamını şekillendirerek; toplumsal hayata katılım biçimi, oranı, temsili ve görünürlüğünü etkiler (Öngen ve Aytaç, 2013).

Eğitim düzeyinin yükselmesinin, özellikle üniversite düzeyi bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine çağdaş bir bakış açısı kazandırdığı (Yılmaz ve ark, 2009) kabul ediliyor olsa da toplumdaki en önemli sorunlardan biri toplumsal cinsiyet ayrımcılığıdır (Dökmen, 2006). Çünkü cinsiyet rolü bireye içinde yaşadığı toplum kurallarına uygun bir şekilde öğretilmekte ve bireyin de bu cinsiyet rolü kalıpları içinde davranması beklenmektedir (Aydın ve Kavuncu, 1991; Akt. Atınova ve Duyan, 2013). Bu beklentinin karşılık bulmadığı durumlarda ise bireyler çevreleri ile çatışmalar yaşamakta hatta şiddete başvurabilmektedir.

Öfke, saldırganlık ve şiddet kavramları ile bireylerin gündelik yaşamını, yaşam kalitesini, kişiler arası ilişkilerini önemli ölçüde etkileyen ve birbirleriyle iç içe olan kavramlar olarak karşılaşılmaktadır (Haskan ve Yıldırım, 2012). Bu yönüyle şiddet hayatımızın birçok alanında karşılaşılabileceğimiz bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Medyada her

gün şiddet içerikli birçok habere yer verilmekte, savaşlardan, töre gereği ortaya çıkan şiddet davranışlarına kadar geniş bir yelpazede kendisini göstermektedir (Çetin, 2011). Özellikle içinde yaşanılan toplumun değer, inanç ve beklentilerinden beslenen kalıp düşünceler çatışma ve şiddet ortamlarının oluşmasına sebebiyet verebilmektedir. Başka birey veya çevresi ile temasa geçerken neyi, nasıl yaşadığının farkında olan bireyler (Acar,2004) gerçek anlamda toplumsal cinsiyet rollerine çağdaş bir bakış açısı oluşturabilirler.

Alan yazın incelendiğinde Türkiye’de insanların toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili birçok çalışma (Akın ve Demirel, 2003; Alkan, 1999; Altınova ve Duyan, 2013; Bhasin, 2003; Çelik ve Uysal, 2012; Dedeoğlu, 2000; Demirdirek ve Şener, 2014; Dökmen, 2004; Eroğlu ve Taşkın, 2007; Güldü ve Kart, 2009; Gümüšoğlu, 2014; Ökten, 2009; Öngen ve Aytaç, 2013; Özçatal, 2011; Özkan ve Gündoğdu, 2011; Savcı, 1999; Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Uluyağcı ve Yılmaz, 2007; Yılmaz, 2007; Zeybekoğlu, 2010) yapılmış olmasına karşın bireylerin -özellikle toplumsal cinsiyet rollerine çağdaş bir bakış açısına sahip olduğu düşünülen üniversite öğrencilerinin- toplumsal cinsiyet algısı ile çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık düzeylerini bir arada tespit etmeye yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ile çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık düzeylerini belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranacaktır.

1. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkeni açısından toplumsal cinsiyet algıları ile çatışma ve şiddet farkındalık düzeylerinde anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Üniversite öğrencilerinin yaş değişkeni açısından toplumsal cinsiyet algıları ile Çatışma ve şiddet farkındalık düzeylerinde anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri fakülte veya yükseköğretim kurumları açısından toplumsal cinsiyet algıları ile çatışma ve şiddet farkındalık düzeylerinde anlamlı bir farklılık var mıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanmasında kullanılan ölçme araçları ve verilerin analizine ilişkin açıklamalar yer verilmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma 2015-2016 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde yapılmıştır. Çalışma grubunu Siirt Üniversitesi Bünyesinde eğitim gören fakülte ve yüksekokul öğrencilerinde 1029 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubunun cinsiyet, yaş ve okul türü değişkenine göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Üniversite Öğrencilerin Cinsiyete, Yaşa ve Okul türü değişkenine göre dağılımları

Değişkenler	f	%	
Cinsiyet	Kadın	627	60,9
	Erkek	402	31,9
Yaş	18-20	503	48,9
	21-25	460	44,7
	26-Üzeri	66	6,4
Okul türü	Eğitim Fakültesi	221	21,5
	Fen-Edebiyat Fakültesi	81	7,9
	Mühendislik Mimarlık Fakültesi	123	12
	İlahiyat Fakültesi	170	16,5
	Sağlık Yüksekokulu	174	16,9
	Meslek Yüksekokulu	192	18,7
İdari İktisadi Bilimler Fakültesi	68	6,6	
Toplam	1029	100	

Araştırma Modeli

Araştırmada, betimsel tarama modellerinden 'genel tarama modeli' kullanılmıştır. Genel tarama modeli, "çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek veya örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir" (Karasar, 1999).

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, Ohio Eğitim Komisyonu tarafından (2002) geliştirilen ve Sargın (2010) tarafından Türkçeye uyarlanan Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği ile Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilen Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Kullanılan ölçekler ile ilgili bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği

Yetişkinlerin toplumsal cinsiyet algılarını ölçmek üzere geliştirilen ölçekte, toplam 25 madde bulunmaktadır. Maddelerin 10'u olumlu, 15'i olumsuzdur. Beşli Likert şeklinde oluşturulan ölçekte katılımcıların "Tamamen Katılıyorum(5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2), Tamamen Katılmıyorum(1) olmak üzere beş derecede görüş bildirmeleri istenmektedir. Buna göre, ölçekten alınabilecek puanlar 25-125 aralığında olup, yüksek puanlar toplumsal cinsiyet algısının olumlu olduğunu ifade etmektedir. Ölçek tek boyuttan oluşmakta olup alfa güvenilirlik katsayısı 0.872 dir (Altınova ve Duyan, 2013). Araştırmacılar tarafından bu çalışma için yapılan güvenilirlik analizinde de Ölçeğin Cronbach Alpha değeri .87 olarak hesaplanmıştır.

Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği

Ohio Eğitim Komisyonu tarafından (2002) geliştirilen ve Sargın (2010) tarafından Türkçeye uyarlanan Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Ölçeği Likert türü beşli derecelendirme olarak düzenlenmiştir (1.Hiç Katılmıyorum, 2.Katılmıyorum, 3. Kısmen Katılıyorum, 4.Katılıyorum,

5.Tamamen Katılıyorum). Ölçek tek faktörlü bir yapıya sahip olup, ölçeğin geçerliği test etmek için uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. 1 profesör, 1 doçent ve 1 yardımcı doçentten oluşan üç uzmanın ortak görüşü, bu ölçeğin alanda kullanımının uygun olacağı yönündedir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .87 dir (Sargın, 2010). Araştırmacılar tarafından bu çalışma için yapılan güvenirlik analizinde ise Ölçeğin Cronbach Alpha değeri .89 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri 2015-2016 eğitim öğretim yılında Siirt Üniversitesinin fakülte ve yüksek okullarında okuyan öğrencilerinden toplandı. Öğrencilere çalışmanın amacı ile ilgili bilgi verildi. Daha sonra öğrencilerden gönüllü olanların öğrencilerin araştırmaya katılması istendi. Öğrencilere; "Kişisel Bilgi Formu, Çatışma ve Şiddete İlişkin farkındalık Ölçeği, ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği'nin yer aldığı ölçek bataryası verildi. Öğrenciler bu ölçek bataryasını yaklaşık 20 ile 30 dakikalık bir süre içerisinde tamamladılar.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 21.0 istatistik paket programı ile yapılmıştır. İstatistiksel analizlerde kullanılacak anlamlılık düzeyi $p=0,05$ olarak alınmıştır. Araştırmada, ortalamaları karşılaştırmak için Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Non-parametrik testler tercih edilmesinin sebebi her grup için yapılan normallik testlerinde bazı grupların normal dağılım göstermemesidir.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, toplanan verilerin istatistiksel analizi sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyet değişkenine İlişkin Mann Whitney U testi sonuçları

Değişkenler	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P	
Toplumsal Cinsiyet Algısı	Kadın	627	634,51	397840,00	51092,000	,000*
	Erkek	402	328,59	132095,00		
Çatışma ve Şiddet Farkındalığı	Kadın	627	533,92	334768,50	114163,500	,011**
	Erkek	402	485,49	195166,50		

* $p<0,01$, ** $p<0,05$

Üniversite öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet algıları ile Çatışma ve Şiddet farkındalık düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını görmek için yapılan Mann-Whitney U testine göre, öğrencilerin cinsiyet değişkeni açısından toplumsal cinsiyet algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$U= 51092,0$, $p<0,01$]. Ortaya çıkan farkın kadınlar lehine olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre çatışma ve şiddet farkındalık düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur. [$U=114163,5$, $p<0,05$]. Tabloya göre kadınların şiddet algılama düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Yaş değişkenine ilişkin Kruskal Wallis H testi sonuçları

Değişkenler	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark	
Toplumsal Cinsiyet Algısı	18-20	503	527,92	2	2,031	,362	Yok
	21-25	460	504,67				
	26-Üzeri	66	488,54				
Çatışma ve Şiddet Farkındalığı	18-20	503	534,81	2	4,376	,112	Yok
	21-25	460	495,83				
	26-Üzeri	66	497,64				

Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı ile çatışma ve şiddet farkındalık düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını görmek için yapılan Kruskal-Wallis H testine göre, toplumsal cinsiyet algıları arasında da [$\chi^2= 2,031$, $p>0,05$], çatışma ve şiddet algı düzeyleri arasında da [$\chi^2=4,376$, $p>0,05$] anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 3. Öğrenim gördükleri fakülte veya yüksekokul değişkenine ilişkin Kruskal Wallis H testi sonuçları

	Değişkenler	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
Toplumsal Cinsiyet Algısı	(1)Eğitim Fakültesi	221	573,02	6	75,198	,000*	(1) - (3), (4), (5) (2) - (1), (3), (4), (5), (6), (7) (3) - (4) (5) - (4) (6) - (3) (7) - (3), (4)
	(2)Fen-Edebiyat Fakültesi	81	651,41				
	(3)Mühendislik Mimarlık Fakültesi	123	453,25				
	(4)İlahiyat Fakültesi	170	370,54				
	(5)Sağlık Yüksekokulu	174	507,11				
	(6)Meslek Yüksekokulu	192	550,49				
	(7)İdari İktisadi Bilimler Fakültesi	68	556,77				
Çatışma ve Şiddet Farkındalığı	(1)Eğitim Fakültesi	221	521,11	6	14,496	,025**	(1) - (2) (4) - (3) (6) - (3), (5) (7) - (3), (5)
	(2)Fen-Edebiyat Fakültesi	81	495,50				
	(3)Mühendislik Mimarlık Fakültesi	123	459,23				
	(4)İlahiyat Fakültesi	170	533,74				
	(5)Sağlık Yüksekokulu	174	472,94				
	(6)Meslek Yüksekokulu	192	555,30				
	(7)İdari İktisadi Bilimler Fakültesi	68	566,24				

* $p < 0,01$, ** $p < 0,05$

Tablo 3. incelendiğinde en yüksek toplumsal cinsiyet algısı düzeyine sahip öğrenciler Fen-Edebiyat öğrencileri ile Eğitim Fakültesi öğrencileri iken en düşük toplumsal cinsiyet algısı düzeyine sahip öğrenciler İlahiyat Fakültesi öğrencileridir. Çatışma ve şiddet farkındalık düzeyi en yüksek

öğrenciler ise İdari ve İktisadi Bilimler Fakültesi öğrencileri iken en düşük çatışma ve şiddet farkındalık düzeyi öğrenciler Mühendislik Mimarlık Fakültesi öğrencileridir. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ile çatışma ve şiddet farkındalık düzeylerinin öğrenim gördükleri okul türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını görmek için yapılan Kruskal-Wallis H testine göre, toplumsal cinsiyet algıları arasında da [$\chi^2=75,198$, $p<0,01$], çatışma ve şiddet farkındalık düzeylerinde de [$\chi^2=14,496$, $p<0,05$] anlamlı bir fark bulunmuştur.

Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırmalar sonucunda bu farkın, toplumsal cinsiyet algısında Eğitim Fakültesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, İlahiyat Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu arasında Eğitim fakültesi öğrencileri lehine, Eğitim Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Meslek Yüksekokulu, Sağlık Yüksekokulu ve İdari İktisadi Bilimler Fakültesi arasında Fen-Edebiyat Fakültesi lehine, Mühendislik Mimarlık Fakültesi ile İlahiyat Fakültesi arasında Mühendislik Mimarlık Fakültesi lehine, Sağlık Yüksekokulu ile İlahiyat Fakültesi arasında Sağlık Yüksekokulu lehine, Meslek Yüksekokulu ile Mühendislik Mimarlık Fakültesi arasında Meslek Yüksekokulu lehine, İdari İktisadi Bilimler Fakültesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi ile İlahiyat Fakültesi arasında İktisadi Bilimler Fakültesi lehine olduğu bulunmuştur.

Çatışma ve Şiddet farkındalık düzeyleri açısından Mann-Whitney U testi ile yapılan çoklu karşılaştırmalar sonucunda ise Eğitim Fakültesi ile Fen-Edebiyat Fakültesi arasında Eğitim Fakültesi öğrencileri lehine, İlahiyat Fakültesi ile Mühendislik Mimarlık Fakültesi öğrencileri arasında İlahiyat Fakültesi lehine, Meslek Yüksekokulu, Mühendislik Mimarlık Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu öğrencileri arasında Meslek Yüksekokulu öğrencileri lehine, İdari İktisadi Bilimler Fakültesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu öğrencileri arasında İdari İktisadi Bilimler Fakültesi lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Sonuçlar

Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkeni açısından toplumsal cinsiyet algıları arasında kadınlar lehine anlamlı bir

farklılık tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde elde edilen sonuca paralel sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Baykal (1988) tarafından yapılan çalışmada; erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel bakış açısına sahip oldukları belirlenmiştir. Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Eroğlu ve Taşkin (2007) tarafından yapılan ve lisans öğrenimi gören son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açılarını belirledikleri çalışmada cinsiyete göre toplumsal cinsiyet alt boyutları incelendiğinde kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek toplumsal cinsiyet algısına sahip oldukları belirlenmiştir (Vefikuluçay ve ark, 2007). Yılmaz ve ark. (2009) tarafından yapılan bir diğer çalışmada; öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamı olmak üzere dört alanda incelenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre çalışma yaşamı ve toplumsal yaşam ile ilgili önermelere ilişkin görüşlerinin dağılımına göre, tüm önermelerde kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Öngen ve Aytaç (2013) tarafından yapılan benzer bir araştırmada gençlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları arasında yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş düzeyleri arasında fazla fark olmaması, ağırlıklı olarak gençlik dönemi olarak ifade edilen 18-25 yaş diliminde bulunmaları benzer algı düzeyinde çıkmalarının sebebi olabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları okul türü değişkenine göre toplumsal cinsiyet algıları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ortaya çıkan farkın fen edebiyat fakültesi öğrencileri ile diğer öğrenciler arasında fen edebiyat fakültesi öğrencileri lehine anlamlı çıkmasının sebebi araştırmaya katılan öğrencilerin ağırlıklı olarak sosyoloji bölümü öğrencilerinden oluşması kabul edilebilir. Sosyoloji bölümü öğrencilerinin aldıkları eğitim gereği toplumsal cinsiyet konulu derslerinin müfredatlarında olması bu algının yüksek olmasının sebebi olarak düşünülebilir. Benzer şekilde eğitim fakültesi öğrencileri lehine anlamlı bir farkın çıkması da eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümlerinin ders müfredatlarında toplumsal

cinsiyet derslerinin olmasından dolayı öğrencilerin toplumsal cinsiyet algı düzeyleri artmış olabilir.

Sonuç olarak üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde erkek öğrencilerin toplumsal yaşantılarının izleri olarak eril cinsiyeti yüceltme dışı cinsiyeti ikinci planda bırakma gibi bir eğilim gösterdikleri gözlemlenmektedir. Çatışma ve şiddet fark etme düzeyleri açısından da kızların erkeklerden daha hassas oldukları gözlemlenmektedir. Okudukları fakülte ve yüksek okul türleri açısından ise eğitim programlarında toplumsal cinsiyet dersleri olanların diğerlerine oranla hem toplumsal cinsiyet hem de çatışma ve şiddet algılama konusunda daha yüksek oldukları gözlenmektedir.

Öneriler

Araştırmadan çıkan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

1. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin öğrencilerde geliştirilmesi ve erken yaşta çatışma ve şiddet farkındalığının kazandırılması için ilkökull yıllarından başlayarak eğitim programlarında gerekli düzenlemelerin yapılması
2. Önlisans ve Lisans eğitim programlarında genel kültür dersleri arasına toplumsal cinsiyet dersi ile insan ilişkileri ve iletişim derslerinin konulması
3. Sempozyum ve paneller aracılığıyla üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği ve şiddet farkındalığı konusunu bilinçlendirilmesi
4. Benzer çalışmalarının daha geniş çapta ve farklı değişken açısından incelenmesi

Kaynakça

Acar, N. V. (2004). *Ne kadar farkındayım: Gestalt terapi* (2. Baskı). Ankara: Babil Yayınevi

- Akın, A. & Demirel, S. (2003). Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Sağlığa Etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Halk Sağlığı Eki*, 25(4), 73-83.
- Alkan, A. (1999). Toplumsal Cinsiyet ve Kent Planlaması. *Anakara Üniversitesi SBF Dergisi*, 54(4). Ocak 27, 2016 tarihinde <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ausbf/article/view/5000096520/5000089852> adresinden alındı
- Altınova, H. H. & Duyan, V. (2013). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet (Journal of Society & Social Work)*, 24(2), 9-22.
- Baykal, S. (1998). Üniversite öğrencilerinin Cinsiyet Rollerini ile İlgili Kalıp Yargılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Bhasin, K. (2003). *Toplumsal Cinsiyet "Bize Yüklenen Roller"* (Birinci b.). İstanbul: Kadınlarla Dayanışma Vakfı Yayınları Kuşak Ofset.
- Cherry, A. L. (2005). *Examining Global Social Welfare, Issues*. Belmont: Thomson Brooks/Cole.
- Çelik, D. & Uysal, M. (2012). Köşe Yazılarının Toplumsal Cinsiyet Ve Kadın Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 45(1).
- Çetin, H. (2011). Ergenler İçin Şiddete Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *İlköğretim Online*, 10(1), 68-79.
- Dedeoğlu, S. (2000). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Türkiye'de Aile ve Kadın Emeği. *Toplum ve Bilim*, (86), 139-170.
- Demirdirek, H. & Şener, Ü. (2014). *81 İl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi*. <http://www.tepav.org.tr>: http://www.tepav.org.tr/upload/files/haber/1391012395-8.81_il_icin_Toplumsal_Cinsiyet_Esitligi_Karnesi___Taslak.pdf adresinden alındı
- Dökmen, Z. Y. (2004). *Toplumsal cinsiyet: Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. [Gender: Social Psychological Explanations]. Ankara: Sistem Yayıncılık.
- Dökmen, Z. Y. (2006). *Toplumsal Cinsiyet*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Güldü, Ö. & Kart, M. (2009). Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Siyasal Tutumlar: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64(3), 97-116.

- Gümüšođlu, F. (2014). Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(4), 39-50. <http://www.toplumvedemokrasi.org.tr/index.php/tdd/article/view/55/226> adresinden alındı
- Haskan, Ö. & Yıldırım, İ. (2012). Şiddet Eğilimi Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 165-177.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kottak, P. G. (2002). Antropoloji: İnsan Çeşitliliğine Bir Bakış. S. Altuntek, B. Aydın & D. Erdal (Dü). içinde Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. (O. Akınhay, & D. Kömürcü, Çev.) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Ökten, Ş. (2009). Toplumsal Cinsiyet ve İktidar: Güneydođu Anadolu Bölgesi'nin Toplumsal Cinsiyet Düzeni Gender And Power: The System Of Gender In Southeastern Anatolia.
- Öngen, B. & Aytaç, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Deđerleri İlişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, 48(2), 1-18.
- Özçatal, E. Ö. (2011). Ataerkillik, Toplumsal Cinsiyet ve Kadının Çalışma Yaşamına Katılımı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*(1), 21-39.
- Özkan, B. & Gündoğdu, A. E. (2011). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Türkçede Atasözleri ve Deyimler. *Electronic Turkish Studies*, 6(3).
- Sargın, N. (2010). Öğretmen Adaylarının Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. 16(4), 601-615. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(4), 601-615.
- Savcı, İ. (1999). Toplumsal Cinsiyet ve Teknoloji. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 54(1).
- Staggenborg, S. (1998). *Gender, Family and Social Movements*. California: Pine Forge Press.
- Uluyağcı, C. & Yılmaz, R. A. (2007). Televizyon Reklamlarında Çocuđa İlişkin Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Sunumu. *İletişim*, 6(6).
- Vefikuluçay, A. G., Zeyneloğlu, A. G., Eroğlu, K. & Taşkın, L. (2007). Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 14(2), 026-038.

- Yılmaz, D. V., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L. & Eroğlu, K. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1).
- Yılmaz, R. A. (2007). Reklamlarda Toplumsal Cinsiyet Kavramı: 1960-1990 Yılları Arası Milliyet Gazetesi Reklamlarına Yönelik Bir İçerik Analizi. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 4(4), 143-155.
- Zeybekoğlu, Ö. (2010). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Bağlamında Türk Toplumunun Erkeklik Algısı. *Ethos: Journal of the Society for Psychological Anthropology*, 3(1).

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Pesen, A., Kara, İ., Kale, M. & Abbak, B., S. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algısı İle Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi, *OPUS – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(11), s.325-340.